

Miljöövervakningsdagarna 2-3 oktober 2013 i Dalarna

På väg mot nya program

Dag 1 Onsdag 2 oktober

09.00-10.00	Registrering och fika
10.00-12.00	Välkommen till Miljöövervakningsdagarna i Dalarna <i>Landshövding Maria Norrfalk</i> Miljöövervakning – det mätbaras styrande verkan <i>Lars Emmelin, Blekinge Tekniska högskola</i> Miljöövervakningsnyheter från myndigheterna <i>Manuela Notter, NV och Bertil Håkansson, HaV</i> Revidering pågår <i>Anna Lena Carlsson, NV och Elisabeth Sahlsten, HaV</i>
12.00-13.00	Lunch
13.00-14.45	Kvalitet inom miljöövervakningen Tänk efter före - om att utforma övervakningsprogram <i>Anders Bignert, Naturhistoriska riksmuseet</i> Lär känna dina data - statistiska metoder för kvalitetssäkring <i>Ulf Grandin, SLU</i> Kvalitetssäkring i nationella övervakningsprogram; exempel från Riksskogstaxeringen <i>Jonas Fridman, SLU</i> Dataflödet från manual till användning <i>Anders Foureaux, NV</i>
14.45-15.15	Fika
15.15-16.30	Arbetsseminarium 1 Välj mellan tre olika block - se separat ruta

16.30-18.00	Posterutställning Kort muntlig presentation av varje poster samt möjlighet till fördjupning.
19.00	Middag med underhållning av Gränslöst från Falun

Dag 2 Torsdag 3 oktober

08.00-09.30	Arbetsseminarium 2 Välj mellan tre olika block - se separat ruta
09.30-10.00	Fika
10.00-11.30	Miljömålsuppföljning och internationell rapportering Anpassning av övervakning till ramdirektivet för vatten <i>Lennart Johansson, VM Södra Östersjön</i> Målmanual för Levande sjöar och vattendrag <i>Erika Axelsson, HaV</i> Arter och naturtyper i habitatdirektivet - tillståndet i Sverige 2013, <i>Lena Tranvik, Artdatabanken SLU</i> På väg mot nya program 1500 sekunder miljöövervakning Företrädare för <i>NV, HaV och RUS</i> Avslutning <i>Stig-Åke Svenson, Lst Dalarna</i>
11.30-12.30	Lunch
12.30-15.45	Exkursioner Välj mellan fyra olika exkursioner - se nästa sida. Exkursionerna avslutas vid Borlänge C kl. 16.00

Arbetsseminarium 1

BLOCK A

Klimatförändringar

Trädgränsen som indikator för ekologiska klimatförändringar i fjällen *Lisa Öberg, Lst Jämtland*

Havets försurning - effekter och miljöövervakning
Bengt Karlson, SMHI

Palsar - våtmark i förvandling *Susanne Backe, Lst Norrbotten och Per Wramner, Brockmann Geomatics Sweden AB*

BLOCK B

Kulturlandskap

Uppföljning av gräsmarker - datakvalitet och användbarhet
Leif Andersson, Pro Natura

Övervakning av gräsmarker med landskapsperspektiv
Helena Rygne, Lst Örebro och Anders Glimskär, SLU

Miljögifter i odlingslandskapet *Jenny Kreuger, SLU*

BLOCK C

Miljöskydd

Miljöövervakning i ett industriperspektiv
Kenneth Collander, Stora Enso

Miljöövervakning i miljötillsynen *Rasha Ishaq, Lst Dalarna*

Håller miljöövervakningsdata i rättslig prövning? *Ola Broberg, Lst Jönköping*

Arbetsseminarium 2

BLOCK D

Fysisk planering

Miljöövervakning och kunskapsunderlag för fysisk planering - medborgarperspektiv *Tomas Johnsson, Älvdalens kommun*

Miljö kvalitetsnormer i fysisk planering
Susann Sass Jonsson, Lst Stockholm

Satellitövervakning av Sveriges våtmarker - tillvägagångssätt, resultat, användning *Kjell Wester, Brockmann Geomatics Sweden AB och Urban Gunnarsson, Lst Dalarna.*

BLOCK E

Ekosystemtjänster

Att synliggöra värdet av ekosystemtjänster
Louise Hård af Segerstad, Albaeco

Biodiversitet och ekosystemtjänster
Lars Gamfeldt, Göteborgs universitet

Dataunderlag för att mäta ekosystemtjänster -en kartläggning *Viveka Palm, SCB*

BLOCK F

Naturvårdsplanering

Naturvårdsplanering med landskapsansats - möjligheter och hinder *Per Angelstam, SLU*

Naturvårdsplanering med data från LIFE+, MOTH, NILS och Riksskogstaxeringen *Åsa Hagner, SLU*

Metodik för att identifiera grön infrastruktur *Tord Snäll, SLU*

Exkursioner

Välj ett av följande förslag. Ange detta i anmälan!

1. Övervakning av kulturmiljö med laserskanning

Öster om Tällberg ligger Middagsbodarna. Fram till 20-talet tog tällbergsborna med sig djur hit under somrarna för att nyttja skogsbetet i området. De bedrev också åkerbruk och slätter. Idag kryper skogen och skogsbruket in på de kvarvarande husen, men spår av äldre tiders brukande finns synliga på mark och vegetation. Många av spåren framträder i laserdata, vilket Länsstyrelsen under senare år har använt vid kartläggning av fornlämningarna.

Genom Lantmäteriets skanning av Sverige för en ny nationell höjdmodell har kulturmiljövården därmed fått helt nya möjligheter att jobba med fjärranalys av kulturmiljön. En övervakning av delar av kulturmiljön med laserdata är möjlig men kräver återkommande skanningar. I Middagsbodarna vill vi diskutera hur övervakning av kulturmiljöer såsom fåbodar skulle kunna utformas, med laserdata och på andra sätt.

Kontaktperson: Johanna Jansson

E-post: johanna.jansson@lansstyrelsen.se

2. Granåsen – övervakning av biologisk mångfald i skogen

I skogsvärdetrakten Granåsen har ovanliga vedlevande insekter övervakats sedan en stor stormfällning i området 2001. Det som till en början var en uppföljning av granbarkborrens utbrott i reservat och intilliggande skogsområden har visat sig innehålla gräddan av Dalarnas insektsfauna på död ved. Nu övervakas reservatens funktion att bevara hotade arter. Skogsentomologen Olof Hedgren delar med sig av sina erfarenheter från Granåsen och visar metoder för hur vedlevande insekter kan inventeras.

Kontaktperson: Anna Jonsson Cabrajic

E-post: anna.jonsson.cabrajaic@lansstyrelsen.se

[Länk till webbplats](#)

3. Svenskt stål AB EMEA i Borlänge

SSAB EMEA är en världsledande producent av kylsta stål och avancerade höghållfasta stål. I Luleå och Oxelösund har koncernen malmbaserad ståltillverkning och i Borlänge tillverkning av tunnplåt. Verksamheten i Borlänge har en lång historia och startade med Domnarvets Järnverk på 1870-talet. Idag omfattar verksamheten anläggningar för varmvalsning, kallvalsning, metallbeläggning och målning av tunnplåt. Under den här exkursionen kommer fokus ligga på verksamhetens påverkan på luft och vatten och vilken roll data från miljöövervakningen spelar i företagets miljöarbete. För mer information om SSAB EMEA se [denna länk](#).

Kontaktperson: Malin Spannär

E-post: malin.spannar@lansstyrelsen.se

4. Borlänge avloppsreningsverk - övervakning av miljögifter

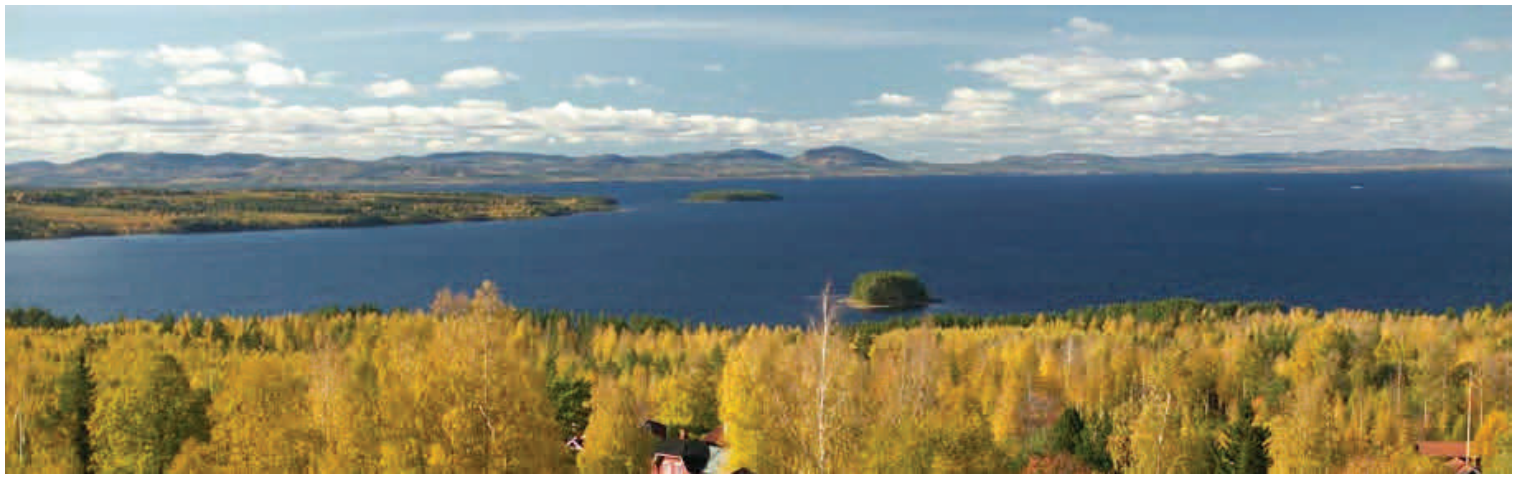
Dalarnas största reningsverk, dimensionerat för 60 000 personkvivalenter, tar emot avlopp från i stort sett hela Borlänge kommun. Avloppsvattnet kommer från hushåll, mindre industrier och deponier. Vattnet behandlas genom mekanisk rening, förfällning, biologisk behandling med aktivt slam och kemisk rening i samband med den biologiska reningen. Det renade avloppsvattnet och eventuell bräddning går till Dalälven. Det rötade slammet går till tillverkning av anläggningsjord. Den gas som bildas i rötningsprocessen används till el- och värmeproduktion. Verket har sedan 2004 regelbundet medverkat i den regionala screeningen av miljögifter. Från och med 2010 ingår reningsverket dessutom i det nationella övervakningsprogrammet för miljögifter i utgående vatten och slam. Besöket omfattar en guidad visning av verket och en presentation av resultat från screening och övervakning av miljögifter.

Kontaktperson: Rasha Ishaq

E-post: rasha.ishaq@lansstyrelsen.se

[Länk till webbplats](#)

Utsikt över Siljan från Tällberg. Foto: Green Hotel

Anmälan och kostnad

Tällberg i Leksand

Konferensen kommer att äga rum på Green Hotel i Tällberg. Det är enklast att ta sig hit med tåg (Tällbergs station). Alternativt kan man flyga till Dala Airport eller Mora flygplats. Vägbeskrivning hittar du under "Hitta hit" på Greens webbplats. Konferensens sista pass är exkursioner som avslutas vid Borlänge centralstation senast kl 16.00.

www.greenhotel.se

Pris

Alla angivna priser är exklusive moms. Priset för konferensen är 2600 kr. I priset ingår alla måltider, föreläsningar, exkursioner, tillgång till bastu och pool, övernattnig 2-3/10 (del i dubbelrum). Vill man anlända redan den 1 oktober tillkommer 708 kr för övernattnig + frukost. Tillägg för enkelrum är 200 kr. Begränsat antal enkelrum. Transfer från och till Tällberg station (100 kr) ingår inte i konferensavgiften.

Anmälan

Anmäl dig genom att gå in i Länsstyrelsen Dalarnas kalender senast den 2 september. Vid avbokning efter 2 september debiteras full kostnad.

[Länk till anmälningsformulär](#)

Posterutställning

Under konferensen finns det möjlighet att visa upp sitt arbete i en posterutställning med en kort muntlig presentation. Vill du ha plats i utställningen ska du ange det i anmälningsformuläret. Observera att antalet platser är begränsat och vi förbehåller oss rätten att välja en lämplig blandning av utställare.

Kontaktpersoner på Länsstyrelsen

Anna Jonsson Cabrajic, tfn 023-812 57

E-post: anna.jonsson.cabrajic@lansstyrelsen.se

Malin Spännar, tfn 023-818 40

E-post: malin.spannar@lansstyrelsen.se

Välkomna till Dalarna!

Sidoarrangemang

Den 1 oktober anordnar Naturvårdsverket ett arbetsseminarium i samverkan med Havs- och Vattenmyndigheten på Green Hotel. En separat inbjudan går ut till bl.a. miljöövervakningssamordnare på Länsstyrelserna. Anmälan görs i samband med anmälan till miljöövervakningsdagarna.

Inventering av renbetesytor längs Linnéstigen i Långfjällets naturreservat. Foto: Stefan Hamreus